

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. V. Quo fine exercendus sit actus Matrimonii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

QUESTIO V.

Quo Fine exercendus sit actus Matrimonii?

jugii in pollutione, credentes fidem conjugii per hoc non frangi.

Observandum praeterea conjugibus ne sibi in mente proponant aliam personam, dum commiscuntur, sive per desiderium, sive per simplicem complacentiam: alias enim graviter peccant.

DICO III. Si conjuges sine justa causa non servent naturalem modum sive situm, v. g. si mulier sit incuba, si à latere, stando vel etiam modo praeposito tamen in naturali vase se cognoscant, peccant juxta omnes: quia est alienum à ratione, non servare situm à natura institutum. Dixi sine justa causa: hanc enim existente nullum est peccatum, v. g. si vir sit succubus, ne alias uxori aut fetui imminet periculum, aut quia dispositio corporalis naturalem situm non permittit. Ita Sanchez d. 16. n. 7. & alii communiter: quia naturalis modi inversio non videtur ita intrinsecè mala, quin justa causa possit illam coherescere, quando ex modo congressus rata est sequi generatio. Unde etiam comparis tunc non solum potest, sed etiam tenetur reddere debitum sic petenti.

DICO IV. Dum sine justa causa naturalis situs non servatur, tantum peccatur venialiter, juxta Sanchez supra n. 3. Navarrum & alios passim contra multos existimantes peccari mortaliter. Ratio est: quia etsi modus accidentaliter sit contra naturam, non tamen ipsa substantia actus conjugalis, ut potest fieri in vase legitimo idonee ad generationem; defectus autem iste accidentaliter non videtur ascendere ad deformitatem mortalem; nisi adesset morale periculum effusionis seminis extra vas; quod raro adesse, adeoque Confessarium non teneri de illo interrogare accusantem se de indebito situ, notat Sanchez supra n. 5. Non tenetur tamen comparis reddere debitum sic petenti sine justa causa: sive se confirmando sententiam probabiliter, quae putat inversionem istam esse mortalem: sive quae est tantum sit venialis, probabiliter tamen est ita intrinsecè mala, ut petente non excusetur ob justam causam, non excusetur reddens saltem à veniali peccato: sive denique quia etsi nullum foret peccatum sic petenti reddere, non censetur tamen se obligasse, nisi ad reddendum modo congruo. Equidem est probabiliter, quod saltem licitè reddere possit: cum sic doceat Sanchez supra n. 2. Pontius, Diana & plures alii: juxta quos in reddente pro causa sufficit, nolle alteri displicere, aut occasionem discordiae praebere. Idque verum existimo tunc saltem, quando fundatè discordia aut simile malum timeretur, vel alia justa ratio reddendi debitum subesset. Omnino tamen debet conjux conjugem pro virili hortari, si sit spes fructus; ut à similibus inordinationibus absteat, ei ostendendo suam in his displicentiam.

DICO I. Actus matrimonialis licitè refertur in generationem proles, & satisfactionem sui debiti, aut in evitacionem continentiae in sua parte. Conclusio est ab omnibus recepta. Immo generatio proles est finis principalis: satisfacere debito postulato tenetur pars ex justitia, vitare autem continentiam partis, saltem ex charitate.

DICO II. Licitè conjux exercet etiam petendo actum matrimonialem praecise, ut evitet periculum continentiae in semetipso. Ita plurimi Doctores contra Magistri dist. 21. & plures alios existimantes exigentem tali fine peccare venialiter: quod varii varie limitant. Ratio est: quia Matrimonium est utile, & à Deo ordinatum in concupiscentiae remedium post lapsum: ergo eo uti in hunc finem nullum potest esse peccatum. Nec obstat, quod hic finis sit tantum secundarius: quia licitum est omisso fine principali assumere secundarium, si sit honestus; qualis est evitatio continentiae propriae. Deinde in sterilibus cessat omnino spes proles; in secundis autem saepissime, nempe post prolem jam conceptam: adeoque in illis regulariter, in his saepissime esset illicita petitio copulae; nec satis foret praevium concupiscentiae toto conjunctorum de licito remedio illius, quae ex ipsa tori conjunctione potius augetur.

Confirmatur I. quia licitè, immo laudabiliter quis Matrimonio utitur, ut evitet continentiam alienam suae partis (quamquam non sit finis principalis usus matrimonialis) quidni ergo licitè eo utatur, ut evitet continentiam in semetipso, à quo incipit charitas? Immo verè tunc etiam videtur concurrere bonum fidei matrimonialis; cujus pimirum per continentiam frangenda periculum est.

Confirmatur II. ex 1. Cor. 7. ubi Apostolus ait: Propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat. Et infra: Iterum revertimini in idipsum, ne tenet vos satanas propter continentiam vestram. Qui modus loquendi planè non denotat promissionem venialis peccati, sed concessionem actus liciti, etsi minus boni: sicut etiam concedit Matrimonium tamquam licitum, etsi minus bonum respectu continentiae. Et hoc sensu subdit: Hoc autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium. Quamvis S. Augustinus l. 5. contra Jul. c. 9. in fine videatur haec verba accipere tamquam indulgentiam rei malae; dicens: Cum ad id ipsum redeunt propter intemperantiam suam, noverint etiam

24. In copula licitè intencitur proles, satisfactio debiti, aut etiam solvitatio incontinentiae aliena.

25. Quia est propria.

Probat.

Confirmatur I.

26. Confirmatur II.

etiam ipse dicere Deo, *Dimitte nobis debita nostra.* Quod enim secundum veniam, non secundum imperium à tanto Doctore dicitur, utique ignoscitur, non jubetur. Ubi tamen Augustinus non videtur adversari Conclusioni nostræ: non enim loquitur de copula exercita ad peccatum incontinentiæ vitandum, sed ad ipsam concupiscentiam seu intemperantiam expleendam; utpote totus in illo loco ad ostendendum quòd concubitus causâ voluptatis explendæ adhibitus sit malus: quæ proinde dicit ab Apostolo permitti tamquam indulgendo rem malam. Dum autem indicat solum posse intendi generationem prolis, solum loquitur exclusivè ad intentionem principalem voluptatis. Nam certè constat posse, immo debere reddi copulam etiam à sterili, ad satisfaciendum fidei conjugali: quidni ergo intendi possit sedatio concupiscentiæ?

Agitur de mente S. Augustini.

27. *Licitè similiter intenditur in copula sanitas, aliusve honestus finis.*

DICO III. Licitè etiam petitur & exercetur actus conjugalis ad sanitatem corporis conservandam vel restaurandam, aut alium honestum finem. Ita *Coninck* & plures alii contra multos existimantes in hoc latere culpam venialem. Ratio est, quòd cum hi fines sint honesti, & Matrimonii usus ad illos sit utilis, non appareat, cur prohibendum sit usum hunc ad istos fines referre. Quem admodum in aliis rebus humanis ob fines de se licitos, sine culpa adhibentur media per se licita, & ad illos fines utilia, etsi alioquin ex institutione sua ad illos non sint ordinata. Simili itaque ratione Matrimonium ejusve usus, etsi non specialiter ordinatum ad certum finem, potest nihilominus ex generali sua conditione illum respicere, adeoque propter eundem appeti.

28. *Illicitè imputatur sola voluptas, nãventura & reliqui antiqui, immo & recentiores satis communiter. Idem satis clarè videtur docere D. Augustinus, Gregorius & alii Patres. Quorum, & præcipuum Theologorum auctoritas est præcipuum Conclusionis fundamentum. Ratio est, quòd videatur repugnare rectæ rationi exercere actum præcisè propter delectationem adeò brutalem & quodammodò absorbentem usum rationis. Juxta plerosque tamen Doctores tantum est culpa venialis, nisi, cur ipsam libido sit adeò effrænis, ut ita sa congressu spectetur solius libidinis impletio, quod perinde ei sit, sive sit sua, sive non; adeoque constituatur in ea ultimus finis, ut solent loqui Theologi. Quòd si delectatio non quæstia sentiatur in actu, & acceptetur, nullum ex ea parte est peccatum.*

Nimirum venialiter.

29. *Quòd ipsum varii recentiores negant.*

DICO IV. Illicitum est exercere actum Matrimonii ob solam voluptatem carnalem: ut tradit *Magister, D. Thomas, D. Bolla* voluptas, & reliqui antiqui, immo & recentiores satis communiter. Idem satis clarè videtur docere *D. Augustinus, Gregorius* & alii Patres. Quorum, & præcipuum Theologorum auctoritas est præcipuum Conclusionis fundamentum. Ratio est, quòd videatur repugnare rectæ rationi exercere actum præcisè propter delectationem adeò brutalem & quodammodò absorbentem usum rationis. Juxta plerosque tamen Doctores tantum est culpa venialis, nisi, cur ipsam libido sit adeò effrænis, ut ita sa congressu spectetur solius libidinis impletio, quod perinde ei sit, sive sit sua, sive non; adeoque constituatur in ea ultimus finis, ut solent loqui Theologi. Quòd si delectatio non quæstia sentiatur in actu, & acceptetur, nullum ex ea parte est peccatum.

Immo non desunt, qui existiment absque omni culpa in usu Matrimonii posse moderatè intendi, & appeti voluptatem. Ita *Almainus, Aversa, Castro Palao, Diana* & varii recentiores. Et satis consonat

sententiæ asserenti dari actus in individuo indifferentes. Ratio assignari posset, quòd in humanis operationibus per se licitis non videatur culpabile appetere delectationem, quam ipsa natura iis annexit; quæ proinde juxta plerosque saltem licitè acceptatur, dum actus ob alium principalem finem exercetur. Quod adhuc facilius apparet, quando voluptas solum secundario intenditur simul cum alio fine principali confirmatur: quia hujusmodi delectatio non est illicita, sed indifferens; copula queque non est mala: ergo videri posset non esse in rigore malum, hanc ordinare in talem finem: cum finis indifferens faciat actum indifferentem. Est què difficile id ex ratione efficaciter improbare. Patres quoque videri possunt potissimum culpæ intemperantiam seu immoderatam appetitum voluptatis, quæ dominetur conjugio velut principio; ut *Hieronymus*, qui refertur c. *Origo & c. Liberorum* 32. *quasi* 4. Et *Gregorius*, qui refertur c. *Vir cum propria* 33. q. 4. Vel explicari possit de eo quòd ordinarium est, quia nimirum moraliter impossibile est illam quærere, & moderationem tenere. Ut proinde ad minus practicè retinenda sit communis Doctrina. Sed & aliter cadit explicatio in *D. Gregorium*, ac difficilius in *B. Augustinum*. Immo hic videtur velle, quòd conjux voluptatem libidinis solum tolerare debeat, velut invita & ex necessitate; tamquam effectum inordinatum peccati originalis, post quod ipsa licita admistio conjugum sine voluptate carnis fieri non potest, ut utar verbis *Gregorii supra*. Adicè ultra castæ animæ ab amore libidinis alienæ fuerunt.

QUÆSTIO VI.

An Dubius de valore Matrimonii licitè petat & reddat debitum?

SUPPONO I. Conjugem scientem in validitatem sui Matrimonii, etiam bona fide initi, non posse debitum petere nec reddere, quocumque periculo proposito. Ita expressè deciditur c. *Inquisitioni, de senr. Excommunic. Ratio est, quòd nullo casu possit quis scienter fornicari, seu alteri carnaliter commisceri extra legitimum Matrimonium.*

Suppono II. Conjugem merito dubitantem de validitate Matrimonii, sive bonâ, sive malâ fide contracti, teneri statim inquirere de rei veritate, ne exponat se periculo fornicationis, casu quo matrimonium foret invalidum.

DICO I. Qui malâ fide contraxit, dubitans de valore Matrimonii, non potest petere debitum conjugale; tenetur tamen reddere compari, quæ bonâ fide contraxit.

Con-